

ಕೈನೋ! ಮನುಷ್ಯನಿಗಿರುವ ಇನ್ನೊಂದು ಶಕ್ತಿ ಎಂದರೆ ಅನಿಯಮಿತವಾದ 'ದೀರ್ಘಾವಧಿ' ಮೆಮೊರಿ. ಕಂಪ್ಯೂಟರ್ ಗಳಲ್ಲಿ ದತ್ತಾಂಶವನ್ನು ಶಾಶ್ವತವಾಗಿ ಉಳಿಸಲೂ ಬಹುದು, ಅಳಿಸಲೂ ಬಹುದು. ಆದರೆ, ಮನುಷ್ಯನಲ್ಲಿರುವ ದೀರ್ಘಾವಧಿ ಡಿಸ್ಕಿನಲ್ಲಿ ದಾಖಲಾಗುವ ಪ್ರತಿ ನೆನಪೂ ಚಿರಂತನ! ಆದರೂ ಇಲ್ಲೊಂದು ವಿಸ್ಮಯವಿದೆ. ಬಾಹ್ಯದಲ್ಲಿ ತಾನು ಕಾಣುವ ಪ್ರತೀ ಅನುಭವವನ್ನು ಪುಟ್ಟ ಕಡತಗಳಂತೆ ಒಳಗೆ ಒಟ್ಟುತ್ತಿದ್ದರೆ ಗತಿಯೇನು! ಆಫೀಸಿಗೆ ಹೋಗುವ ತರತುರಿಯಲ್ಲಿ ಮೊಬೈಲ್ ಚಾರ್ಜರ್ ಎಲ್ಲಿಟ್ಟೆ ಎಂದು ಮರೆತು ಬಿಟ್ಟರೆ, ಇಂತ ಕಡತಗಳ ರಾಶಿಯಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಹುಡುಕಿ ನೆನಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಾದರೂ ಹೇಗೆ? ಎಂತಲೇ, ಮನುಷ್ಯನ ಮೆದುಳು, ಬೇಡವಾದ, ಅಪರೂಪಕ್ಕೊಮ್ಮೆ ಕರೆಸಿಕೊಳ್ಳುವ (ಒಂದರ್ಥದಲ್ಲಿ, ಇದ್ದಲ್ಲೇ ಇದ್ದು ಕೊಳೆಯುವ ಸ್ಥಿತಿ ತಲುಪಿರುವ) ನೆನಪುಗಳನ್ನು ಮುಲಾಜಿವುದಂತೆ ಅಳಿಸಿ ಹಾಕಿ, ಹೊಸ ನೆನಪುಗಳಿಗೆ ಅನುವು ಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತದೆಂತೆ! ಇಲ್ಲಿ ಅಳಿಸುವುದೆಂದರೆ, ನೆನಪುಗಳು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಕಳೆದುಹೋಗುವುದಿಲ್ಲವಂತೆ ಬೇಕಾದಾಗ ಒದಗಿ ಬಾರದಂತೆ ಎಲ್ಲೋ ಅಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ, ಅಮಿತುಬಿಡುವ ಸೋಜಿಗ! ಅಂದರೆ, ಮನುಷ್ಯನ ಜಾಗೃತ ಪ್ರಜ್ಞೆಯಾಚೆಗೆ, ಸುಪ್ತ ಮನಸ್ಸು ನಡೆಸುವ ಚೇಷ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ನೆನಪುಗಳು ಕೈಗೆ ಸಿಗದೇ ಹೋದವಲ್ಲಾ ಅಕಟಕಟಾ!

ಮನುಷ್ಯನ ನೆನಪಿನ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಅಳೆದು 2.5 ಪೆಟಾ ಬೈಟ್ಸ್ ಎಂದು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. ಇನ್ನು ಜನ್ಮ ಜನ್ಮಾಂತರದ ಗೋಜಿಗೆ ಹೋದರೆ ಈ ನೆನಪಿನ ಬಾಬಿನ ದೊಡ್ಡ ಗೋಜಲು, ಗೊಂದಲ ಎದುರಾದೀತು. ಈ ಜನ್ಮಕ್ಕೊಂದು, ಪೂರ್ವ ಜನ್ಮಕ್ಕೊಂದು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ನೆನಪಿನ ಖಾತೆ ಇದೆಯೇ? ಇದ್ದರೆ ಅದರ ಗಾತ್ರವೆಷ್ಟು? ಸಮ್ಮೋಹಿನಿ ವಿಧಿ ಕಲಿತವರು ಹಿಂದಿನ ಜನ್ಮಕ್ಕೆ ಕರೆದೊಯ್ಯುವಾಗ ಈ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಮೆಮೊರಿಗಳು ಅವರಿಗಷ್ಟೇ ಗೋಚರವಾಗುವುದೇ? ಇಂತಹ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ವಿಜ್ಞಾನ ಉತ್ತರಿಸುತ್ತಲೇ ಇದ್ದರೂ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು ಕಾಡುತ್ತಲೇ ಇವೆ!

ಪ್ರಯೋಗಾಲಯದಲ್ಲಿ, ವಿಜ್ಞಾನಿಯರು ಮನಶಾಸ್ತ್ರದ ಇನ್ನಷ್ಟು ಪುಟಗಳು ತೆರೆದುಕೊಂಡವು. ಪ್ರಕೃತಿದತ್ತವಾದ ಈ ನೆನಪಿನ ಶಕ್ತಿ ಮನುಷ್ಯ ನಿಗಲ್ಲದ ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೂ ಇದೆಯೇ ಎಂಬ ಜಿಜ್ಞಾಸೆಯಲ್ಲಿ, ಮನುಷ್ಯ ಹಲವಾರು ಪ್ರಯೋಗಗಳನ್ನು ನಡೆಸಿದ. ತನ್ನಂತೆ, ಹಳೆಯ ನೆನಪುಗಳನ್ನು ಮೆಲುಕು ಹಾಕುವ ಶಕ್ತಿ, ಸದ್ಯ, ಇತರೆ ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗಿಲ್ಲ ಎಂದು ನಿಟ್ಟುಸಿರು ಬಿಡುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ, ಒಂದು ಪ್ರಭೇದದ ಗುಬ್ಬಿಗಳಲ್ಲಿ, ಗೊರಿಲ್ಲಾ, ಚಿಂಪಾಂಜಿ ಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ಕಂಡು ಕಂಗಾಲಾಗಿದ್ದೂ ಉಂಟು. ಕೂತಲ್ಲಿಯೇ, ನಿಂತಲ್ಲಿಯೇ ತನ್ನಂತೆ ಸಮಯದ ಬಂಡಿಯಲ್ಲಿ ಕೂತು, ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಚಲಿಸುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಇವಕ್ಕೆಲ್ಲ ಕೆಲವು "ಶಬ್ದ ಮತ್ತು ವಾಸನೆಗಳಿಂದ" ಪ್ರಚೋದಿತ ವಾಗಿಯೋ, ಕೆಲವು "ಕ್ರಿಯೆ"ಗಳನ್ನು ನೋಡಿ ನೋಡಿಯೋ ಅಭ್ಯಾಸ ಬಲದಿಂದ ಪುನರಾವರ್ತಿತವಹುದೇನೋ ಅಷ್ಟೇ ಎಂದು ಮನುಷ್ಯ ಫಾರ್ಮಾನು ಹೊರಡಿಸಿದ ಪಿ.ಎಚ್.ಡಿ ಗಿಟ್ಟಿಸಿದ.

ವಾಸ್ತವದಲ್ಲಿ, ಅನ್ಯ ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೂ ಅವುಗಳದ್ದೇ ಆದ ವಾಸನಾ ಗ್ರಹಿಕೆ ಯಿಂದಲೋ, ಅಭ್ಯಾಸ ಬಲದಿಂದಲೋ ಕೈಗೂಡುವ ನೆನಪಿನ ಶಕ್ತಿ ಇದೆ. ಕತ್ತೆಯ ವಿಷಯವನ್ನೇ ಹೇಳುವುದಾದರೆ: ಕುದುರೆಗಿಂತ ಬಲಿಷ್ಠವಂತೆ! 2.5 ವರ್ಷಗಳ ಹಳೆಯ ಗೆಳೆಯನನ್ನು ತಟ್ಟನೆ ಗ್ರಹಿಸಬಲ್ಲದಂತೆ. ಇದು ಕತ್ತೆಯ ತಾ'ಕತ್ತೆ!' ಆದರೂ ಎಲ್ಲರಿಂದ ಬೈಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಂತೂ ನಿಂತಿಲ್ಲ! ಇನ್ನು ನಾಯಿ ಯನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸುವುದಾದರೆ, 'ವಾಸನಾಶಕ್ತಿ' ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ 6 ಮಿಲಿಯನ್ ವಾಸನಾ ಸಂವೇದಿಗಳಿದ್ದರೆ ನಾಯಿಗಳಿಗಿರುವುದು 300 ಮಿಲಿಯನ್. ಮಣ್ಣಿನ ವಾಸನೆ, ಲಂಚದ ವಾಸನೆ, ಸುದ್ದಿಯ ವಾಸನೆ - ಇತ್ಯಾದಿ ವಾಸನೆ ಗಳಿಗೆ ಮೂಗು ಅರಳಿಸುವ ಮನುಷ್ಯ ಒಂದು ಟ್ರಿಲಿಯನ್ ಬಗೆಯ ವಾಸನೆ ಗಳನ್ನು ಆಫ್ರಾಣಿಸಿ ನೆನಪಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬಲ್ಲನಾದರೆ ಅವನ ಸಾಕು ನಾಯಿ ಮೋಡಿ ಯ ಶಕ್ತಿ ಇದರ 40 ಪಟ್ಟು ಹೆಚ್ಚು! ಮೋಡಿ, ತನ್ನೊಡೆಯ ಚಪ್ಪಲಿ ಮೆಟ್ಟಿ ಕೊಂಡಾಗ ಬರುವ ಚರಚರ ಸದ್ಯ ಕೇಳಿದೊಡನೆ ಶಾಲನ್ನೋ, ಮುಘರನ್ನೋ ಬಾಯಲ್ಲಿ ಕಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಬಂದು, ಅವನೊಡನೆ ವಾಕಿಂಗಿಗೆ ತಾನೂ ರೆಡಿ ಆಗಿ ನಿಲ್ಲುವುದನ್ನು 'ಅಭ್ಯಾಸ' ಎನ್ನಬೇಕೋ! ವಾಸನೆಯಿಂದ ಉದ್ದೇಶನಗೊಂಡ ನೆನಪಿನ ಶಕ್ತಿ ಎನ್ನಬೇಕೋ! ತನಗಿಷ್ಟವಾದವರನ್ನು ಸದಾ ಹಿಂಬಾಲಿಸುವ ಜಾಯಮಾನ ನಾಯಿಗಳಿಗಿದ್ದರೆ, ತನಗೆ ಇಷ್ಟ ಆಗದವ ರನ್ನು ಪ್ರಮುಖವಾಗಿ ಗುರ್ತಿಸಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವ ಹಗೆತನ ಬೆಕ್ಕಿಗಿದೆಯಂತೆ. ಹಾವಿನ ದೈವಕ್ಕೆ 12 ವರ್ಷಗಳ ಎಕ್ಸ್ಪೀರಿ ಅವಧಿ ನಿಗದಿಯಾಗಿದ್ದೂ ಹೀಗೆ ಏನೋ.

ನೆನಪನ್ನು ಹೀಗೊಂದು 'ವಸ್ತುವಾಗಿ' ಇನ್ನಷ್ಟು ಹೊತ್ತು ನೋಡಲು

ಅಸಹನೀಯವೆನಿಸಿದರೆ ಬನ್ನಿ ಲ್ಯಾಬೋರೇಟರಿಯಿಂದ ಭಾವಲೋಕದ ರೆಪುಬ್ಲಿಕ್ ಹೃದಯ ಪಲ್ಲಕ್ಕಿಯಲ್ಲಿ ಕರೆತಂದು, ನೆನಪಿನ.. ಜೊತೆ ರಸ ಸಲ್ಲಾಪ ನಡೆಸೋಣ.. ನೆನಪುಗಳ ನೆರಳು ಬೆಳಕಿನಾಟಕ್ಕೆ ಮನೋವೇದಿಕೆ ಬೇಕೇ ಬೇಕು. ಮೆದುಳಿನ ಕಪಾಟು ತೆರೆದು, ಅಗತ್ಯವೆನಿಸಿದ ನೆನಪುಗಳನ್ನು ಹೊರಗೆಳೆದು ಕೊಂಡು, ಮತ್ತೆ ಒಪ್ಪವಾಗಿ ಒಳಗಿಡುವ ವಹಿವಾಟು ನಡೆಯುವಾಗ, ಮನಸ್ಸೆಂಬ ದೊಡ್ಡ ಹರಹು ಬೇಕೇ ಬೇಕು. ಹೀಗೆ, ಭೌತಿಕವೆನಿಸುವ ಮೆದುಳು, ಅತೀಂದ್ರಿಯವಾದ ಪ್ರಜ್ಞೆ ಮತ್ತು ಮನಸಿನಾಶ್ರಯ ಬೇಡುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಮನಸಿಗೆ ಮೆದುಳಿನ ಹಂಗಿಲ್ಲ, ಮನಸಿಗೆ ತನ್ನದೇ ಅಭಿರುಚಿ ಇದೆ. ಕಲ್ಪನೆ ಇದೆ, ಅನೂಹ್ಯ ಭಾವಶಕ್ತಿ ಇದೆ.

ಹೌದು, ನೆನಪು ಮನುಸುಗಳ ಜಂಟಿ ವಸಾಹತಿನಲ್ಲಿ ಭಾವನೆಗಳ ವಿಳಾಸ, ವಿಲಾಸ ಎರಡೂ ಇವೆ. ಭಾವನೆಗಳಿಂದ ನೆನಪು ಹೆಚ್ಚಾಯಿತೋ ಅಥವಾ ನೆನಪುಗಳಿಂದ ಭಾವ ಗರಿಗರಿದರೋ ಒಂದರ್ಥದಲ್ಲಿ ಘಟನೆಯೊಂದರ ತೀವ್ರತೆಯು ಮನಸಿನಲ್ಲಿ ಕೆತ್ತಿಬಿಡುವ ನೆನಪು, ಆ ಘಟನೆ ನಡೆದು ಎಷ್ಟೋ ವರ್ಷಗಳಾದ ನಂತರ ಮರುಕಳಿಸಿದಾಗ ಅಲ್ಲಿ ಸೃಷ್ಟಿಯಾಗುವುದು ವಿನೂತನ ಭಾವಲೋಕ. ನೆನಪುಗಳನ್ನು ನೆರಳಿನಂತೆ ಹಿಂಬಾಲಿಸುತ್ತಲೇ ಬರುವ ಭಾವನೆಗಳನ್ನು ನೆನಪುಗಳ 'ಬಾಸ್' ಎನ್ನುವ ಮಂದಿಯೂ ಉಂಟು. 'ಆ ದಿನ ನೆನೆಸೊಂಡೆ ಅಬ್ಬಾ ಇವತ್ತೂ ಭಯ ಆಗತ್ತೆ..' ಅಂತಲೋ 'ಆ ಕ್ಷಣ ನೆನಪಾದ್ರೆ ರೋಮಾಂಚನ ಆಗತ್ತೆ' ಎನ್ನುವ ಉದ್ಗಾರಗಳಲ್ಲಿ ಎದ್ದು ಕಾಣುವ ನೆನಪು ಮತ್ತು ಅದಕ್ಕಂಟಿಕೊಂಡ ಭಾವದ ಪರಿಚಯ ಆದೀತು. ಭಾವನೆಯ ವಿಳಾಸ ನೆನಪುಗಳ ಮಧ್ಯೆ ಸಿಕ್ಕರೂ ಅದರ ವಿಲಾಸ ಮಾತ್ರ ಮನಸಿನ ಸ್ವತ್ತು!

ನೆನಪುಗಳಿಂದ ಹೊರಹೊಮ್ಮಿದ ಭಾವನೆಗಳು ಪುಸ್ತಕಗಳಾಗಿ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಿರಿಯನ್ನು ವಿಪುಲ ಗೊಳಿಸಿದ್ದು ನೆನಪಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಲೇ ಬೇಕಾದ ಸಂಗತಿ. ನೆನಪು ಅಲೌಕಿಕ ರೂಪ ತಳೆದು 'ಸಂಸ್ಕರಣೆ' ಎನಿಸಿದಾಗ ಸೃಜಿಸಿದ ಸಾಹಿತ್ಯ, ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಂತೂ ಹೇರಳ. ಪ್ರಾತಃಸ್ಮರಣೀಯರ ಜೀವನ ಚರಿತ್ರೆಗಳನ್ನು, ಬಲ್ಲವರ ಬದುಕನ್ನು ಕಿರಿಯ ತಲೆಮಾರಿಗೆ ದಾಟಿಸುವ ಪುಸ್ತಕ ಮಾಲೆಗಳು ಪ್ರತಿ ಸಾಹಿತ್ಯಾಸಕ್ತರ ಮನೆಯನ್ನು ಅಲಂಕರಿಸಿವೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಡಾ. ಡಿವಿಜಿ ಯವರ 'ಜ್ಞಾಪಕ ಚಿತ್ರ ಶಾಲೆ', ಬೆಳಗರೆ ಕೃಷ್ಣಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳ 'ಮರೆಯಲಾದೀತೆ' ಈ ಕೃತಿಗಳು ಕನ್ನಡನೆಲದ ಮಹನೀಯರುಗಳು ಬಾಳಿ ಬದುಕಿದ ರೀತಿ, ಅಂಥವರ ಸಾಧನೆಗಳನ್ನು ಅಕ್ಷರ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಅನನ್ಯವಾಗಿ ಚಿತ್ರಿಸಿವೆ. ಇಂತಹ ಮಹಾನ್ ಕೃತಿಗಳು ರಚನೆಯಾಗಲು ಒದಗಿಬಂದ ಮೂಲ ದ್ರವ್ಯವೆಂದರೆ ಈ ಸಾಹಿತ್ಯ ದಿಗ್ಗಜರು ಸಂಪಾದಿಸಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದ ನೆನಪುಗಳ ಅಗಾಧ ಭಂಡಾರ!

ಕನ್ನಡ ಕಂಡ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಸಾಹಿತಿಗಳನೇಕರ ಆತ್ಮ ಮತ್ತು ಅನುಭವ ಕಥನಗಳಿಗೆ 'ನೆನಪು' ವಿಶಿಷ್ಟ ಶೀರ್ಷಿಕೆಯಾಗಿ ರಾರಾಜಿಸಿದೆ. 'ನೆನಪಿನ ದೋಣಿಯಲ್ಲಿ' 'ನೆನಪಿನ ಗಣಿಯಿಂದ' 'ನೆನಪು: ಸಿಹಿಕಹಿ', 'ಅಣ್ಣನ ನೆನಪು' 'ರಾಶಿ ರಾಶಿ ನೆನಪು' 'ಕಾಗೋಡು ಒಂದು ನೆನಪು' 'ನನ್ನ ನೆನಪಿನ ಬೀರು'.. ಒಂದೇ ಎರಡೇ! ಆ ಮೇರು ಕೃತಿಗಳ ಹೊದಿಕೆಯ ಮೇಲಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ, ಅದರೊಳಗಿನ ಸಾರಸ್ವತ ಹೊರಣವಾಗಿಯೂ "ನೆನಪು" ವಿಜೃಂಭಿಸಿದೆ. ಒಮ್ಮೆ, ಒಬ್ಬ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ರೊಬ್ಬರು ರೈಲಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಯಾಣಿಸುವಾಗ ಎಳನೀರು ಮಾರುವವನೊಬ್ಬ ಒಂದು ಕಾಯನ್ನು ಕೊಚ್ಚಿ ಕುಡಿಯಲು ಅವರಿಗೆ ಕೊಡುತ್ತಾನೆ, ಆ ಎಳನೀರನ್ನು ಕಚ್ಚಿ ಕುಡಿಯಲು ಅವರ 'ಮಡಿವಂತಿಕೆ' ಅಡ್ಡ ಬರುತ್ತದೆ. ಆಗವರು, ಎಳನೀರನ್ನು ಬೆಳ್ಳಿಯ ಬಟ್ಟಲಿಗೆ ಸುರಿದುಕೊಂಡು ಕುಡಿಯುತ್ತಾರೆ, ಕುಡಿದಾದ ಮೇಲೆ ಅಭ್ಯಾಸ ಬಲದಿಂದಲೋ ಏನೋ, ಆ ಖಾಲಿ ಎಳನೀರಿನ ಬುರುಡೆಯನ್ನು ಎಸೆಯುವ ಬದಲು ತಮ್ಮ ಬೆಳ್ಳಿ ಲೋಟವನ್ನೇ ರೈಲಿನ ಕಿಟಕಿಯಿಂದಾಚೆ ಎಸೆದು ಬಿಡುತ್ತಾರೆ! ಈ ಪ್ರಸಂಗಕ್ಕೆ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿದ್ದ ಜ್ಞಾನಪೀಠಸ್ವರಾಧಿ ಮಾಸ್ತಿ ವೆಂಕಟೇಶ್ ಅಯ್ಯಂಗಾರ್ ಅವರೊಳಗೆ ಇದೊಂದು ವಿಭಿನ್ನ ನೆನಪಾಗಿ, ಮುಂದೆ ಅದೇ ಒಂದು ಸುಂದರ ಕಥೆಯಾಗುತ್ತದೆ, ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ 'ನೆನಪು' ಕೊಡುವ ಶ್ರೀಮಂತ ಉಡುಗೊರೆಯಾಗುತ್ತದೆ.

'ಪಂಪ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ನೆನೆಯುವುದಾದರೆ ಬೇರಾರನ್ನು ನೆನೆಯದೇ ಒಂದೇ ಚಿತ್ರದಲ್ಲಿ ಕರ್ಣನನ್ನು ನೆನೆ' ಎಂದು ಜ್ಯೋತಿಸುವುದು ಇನ್ನೊಂದೆಡೆ, 'ನೆನೆಯುವುದೇ ನನ್ನ ಪಾಡಾಗಿದೆ.. ನನಗೆ ಬೇಕಾದ್ದು ಕೊಡೆ' ಎನ್ನುವ ಚುಟುಕು ಹಾಸ್ಯ ಮತ್ತೊಂದೆಡೆ! ಆಗೋ ಆ ಕಡೆ 'ಕೃಷ್ಣನ ನೆನೆದರೆ ಕಷ್ಟವು ಒಂದಿಷ್ಟು ಇರದು' ಎಂದು ಸಾರಿ ಹೋಗುತ್ತಿರುವ ದಾಸ ವರೇಣ್ಯರು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ನೆನಪುಗಳದ್ದೇ ಧ್ಯಾನ!